

Sygn. akt IV U 99/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 października 2017 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Beata Kurowska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Alina Dziarkowska

po rozpoznaniu w dniu 3 października 2017 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy S. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o ustalenie odpowiedzialności za zobowiązania spółki z tytułu nieopłaconych składek

na skutek odwołania S. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 18 listopada 2016 r. nr (...) decyzja nr (...)

I. **oddala odwołanie,**

II. **nie obciąża powoda kosztami procesu na rzecz pozwanego,**

III. **przyznaje od Skarbu Państwa na rzecz adw. A. Ś. prowadzącej Kancelarię Adwokacką w O. przy ul. (...), kwotę 8856 zł (osiem tysięcy osiemset pięćdziesiąt sześć zł), w tym 23 % podatku VAT, tytułem pomocy prawnej udzielonej z urzędu.**

/-/ SSO B. Kurowska

Sygn. akt IV U 99/17

UZASADNIENIE

Decyzją numer (...) z dnia 18 listopada 2016r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. na podstawie art. 107 § 1 i 2 punkt 2 i 4, art. 108 § 1, 116 § 1, 2 i 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2015r. poz. 613 ze zm.) w zw. z art. 31 i 32 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz.963 ze zm.) stwierdził, że S. S. jako prezes zarządu ponosi solidarną odpowiedzialność za zobowiązania Spółki Akcyjnej (...) w O. z tytułu nieopłaconych składek w łącznej kwocie 419.272,73zł., w tym na :

- ubezpieczenia społeczne za okres 12/2010r., 02/2011r., 04/2011r. – 11/2011r., 01.2012 – 02.2015, 07.2015, 10.2015 w łącznej kwocie 305.635,59zł w tym – należność główna kwocie 228.155,79zł, należne odsetki za zwłokę naliczone na dzień 18.11.2016r. w kwocie 72.802,00zł. oraz koszty egzekucyjne w kwocie 4.677,80zł.

- ubezpieczenie zdrowotne za okres 10/2011r., 11.2011r., 04.2012r. – 03/2015r., 07.2015r. w łącznej kwocie 85.760,90zł, w tym należność główna w kwocie 65.776,40zł, należne odsetki za zwłokę naliczone na dzień 18.11.2016r. w kwocie 18.437,00zł. oraz koszty egzekucyjne w kwocie 1.547,50zł.

- Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres 02/2011r., 03.2011r., 06.2011r. – 03/2015r., w łącznej kwocie 27.876,24zł, w tym należność główna w kwocie 20.004,53zł, należne odsetki za zwłokę naliczone na dzień 18.11.2016r. w kwocie 7.616,00zł. oraz koszty egzekucyjne w kwocie 255,71zł.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł S. S., wnosząc o stwierdzenie, że nie ponosi on solidarnej odpowiedzialności za zobowiązania (...) Spółki Akcyjnej w O. z tytułu nieopłaconych składek. W uzasadnieniu odwołania skarżący wskazał między innymi, że zgodnie z art. 118 § 1 ordynacji podatkowej nie można wydać decyzji, jeżeli od końca roku w którym powstała zaległość minęło 5 lat. Ponadto stwierdził, że podważa wysokość niezapłaconych składek oraz wysokość naliczonych odsetek, ponieważ odsetki jako świadczenia okresowe ulegają 3-letniemu przedawnieniu. Ponadto wątpliwości skarżącego budzą okresy za które składki nie były opłacone, gdyż nie są ujęte pewne miesiące np. styczeń 2011, marzec 2011, grudzień 2011, okres od marca do czerwca 2015, stąd uzasadnienie znajduje wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego w celu wyliczenia wysokości niezapłaconych składek i dochodzonych odsetek. Skarżący podniósł także, że dopiero od daty stwierdzenia bezskuteczności egzekucji przez komornika tj. od 30.07.2013r. mogły wystąpić przesłanki do stwierdzenia odpowiedzialności S. S..

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu podniósł, wskazując na treść art. 116 ordynacji podatkowej, że odpowiedzialność członków zarządu obejmuje zaległości podatkowe z tytułu zobowiązań, których termin płatności upływał w czasie pełnienia przez nich obowiązków członka zarządu. Ciężar udowodnienia okoliczności uwalniających od odpowiedzialności spoczywa na członku zarządu. Organ rentowy wykazał natomiast, że skarżący powołany został do pełnienia funkcji prezesa zarządu spółki w dniu 12.10.2010r. i funkcję tę pełni nadal. Ponadto Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w O. postanowieniem z dnia 30.07.2013r. umorzył postępowanie egzekucyjne z powodu nieuzyskania w toku egzekucji sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych. Podniósł, że również postępowanie egzekucyjne prowadzone przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w O. okazało się bezskuteczne.

Ponadto wskazał, że termin przedawnienia do wydania decyzji upływał z końcem grudnia 2016r., natomiast w kwestii odsetek wskazał na treść art. 107 § 2 ordynacji podatkowej, zgodnie z którym osoby trzecie odpowiadają również za odsetki za zwłokę od zaległości podatkowych.

Zainteresowana (...) Spółka Akcyjna nie przystąpiła do sprawy.

Sąd ustalił co następuje:

(...) Spółka Akcyjna została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego – rejestru przedsiębiorców w dniu 09.11.2010r. pod numerem KRS (...). Spółka powstała na skutek przekształcenia (...) spółki z o.o. w (...) S.A., w trybie art. 551 § 1 k.s.h. Zarząd spółki jest jednoosobowy. S. S. został powołany do pełnienia funkcji prezesa zarządu (...) spółki z o.o. uchwałą z dnia 14.08.2009r. a następnie uchwałą nr 1 z dnia 12.10.2010r. do pełnienia funkcji prezesa zarządu (...) Spółki Akcyjnej. Do chwili obecnej S. S. nie został odwołany z pełnionej funkcji prezesa zarządu.

Wobec faktu zaległości spółki powstałych w związku z nieopłaconiem składek na ubezpieczenia społeczne i inne, za okresy wskazane w decyzji, Zakład Ubezpieczeń Społecznych wszczął egzekucję. Prowadzona przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w O. egzekucja z rachunku bankowego nie doprowadziła do spłaty zadłużenia.

Ze złożonego w sprawie I Co 1522/15 wykazu majątku dłużnika (...) S.A. wynika, że spółka nie posiada majątku z którego możliwa byłaby egzekucja. Postępowanie egzekucyjne prowadzone było na rzecz kilku wierzycieli. Postanowieniem z dnia 30 lipca 2013r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w O. umorzył postępowanie egzekucyjne prowadzone przeciwko dłużnikowi (...) S.A. wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji.

Na dzień 24 października 2016r. (...) Spółka Akcyjna nie złożyła w Sądzie Rejonowym w O. wniosku o ogłoszenie upadłości.

(dowód: akta ZUS)

Sąd zważył co następuje:

Ustalony stan faktyczny nie jest sporny między stronami. Został odtworzony na podstawie dostępnych dokumentów, których prawdziwości strony nie kwestionowały.

W przedmiotowym postępowaniu wnioskodawca pomimo, że to na nim spoczywał ciężar dowodowy w zakresie wykazania przesłanek zwalniających od odpowiedzialności, nie przejawiał w tym zakresie aktywności dowodowej. Sąd kierując się zasadą kontrydiktoryjności sporu, która to zasada nie została wyłączona w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, nie widział potrzeby prowadzenia postępowania dowodowego za wnioskodawcę, szczególnie że był on reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika.

W tych okolicznościach zgodnie z regułami procesowymi obowiązującymi w kodeksie postępowania cywilnego, w tym w postępowaniach z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych, sąd orzekł na podstawie dostępnych dowodów.

Obowiązek zapłacenia składek na ubezpieczenia społeczne przypisany jest płatnikowi. W sytuacji, gdy jest nim spółka kapitałowa (spółka akcyjna lub spółka z ograniczoną odpowiedzialnością) powinność ta może obciążać również członków zarządu. Podstawą prawną takiego rozwiązania jest przepis art. 116 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. 2015r. poz. 613 ze zm.) w związku z przepisem art. 31 i 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. 2016 r. poz. 963 ze zm.).

Ponoszenie przez zarządzających spółką kapitałową odpowiedzialności za zobowiązania osoby prawnej podlega reglamentacji. Do jej ustalenia konieczne jest ustalenie pozytywnych przesłanek tej odpowiedzialności, czyli bezskuteczności egzekucji zaległości składkowych oraz powstania zobowiązania w okresie pełnienia funkcji przez członka zarządu. Wykazanie przesłanek negatywnych (egzoneracyjnych) może zniweczyć tę odpowiedzialność. Zgodnie bowiem z treścią art. 116 § 1 cytowanej ustawy za zaległości podatkowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w organizacji, spółki akcyjnej lub spółki akcyjnej w organizacji odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie jej zarządu, jeżeli egzekucja z majątku spółki okazała się w całości lub w części bezskuteczna, a członek zarządu: 1) nie wykazał, że:

a) we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub w tym czasie zostało otwarte postępowanie restrukturyzacyjne w rozumieniu ustawy z dnia 15 maja 2015 r. - Prawo restrukturyzacyjne (Dz.U. z 2016 r. poz. 1574, 1579, 1948 i 2260) albo zatwierdzono układ w postępowaniu o zatwierdzenie układu, o którym mowa w ustawie z dnia 15 maja 2015 r. - Prawo restrukturyzacyjne, albo

b) niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości nastąpiło bez jego winy;

2) nie wskazuje mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości podatkowych spółki w znacznej części. Odpowiedzialność członków zarządu obejmuje zaległości podatkowe z tytułu zobowiązań, których termin płatności upływał w czasie pełnienia przez nich obowiązków członka zarządu, oraz zaległości wymienione w art. 52 oraz art. 52a powstałe w czasie pełnienia obowiązków członka zarządu.(§ 2)

Dychotomiczne uporządkowanie przesłanek z art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej, z jednej strony ma znaczenie w zakresie rozkładu ciężaru dowodowego (Wyrok SN z 14.05.2008 r., II UK 283/07, wyrok SN z 10.12.2009 r., III

UK 51/09, wyrok SN z 5.08.2008 r., I UK 23/08, wyrok SN z 6.02.2009 r., I UK 232/08), z drugiej ilustruje podmiotową relację zachodzącą pomiędzy organem rentowym i członkiem zarządu, a obowiązkiem zapłaty składek. W tym kontekście zrozumiałe jest, że organ rentowy ma powinność wykazania, że należność nie została uregulowana, a egzekucja w całości lub w części względem majątku spółki okazała się bezskuteczna.

W postępowaniu prowadzonym na podstawie art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej organy obowiązane są co prawda udowodnić bezskuteczność egzekucji, niemniej uczynić to mogą za pomocą wszelkich dowodów, które tę okoliczność mogą potwierdzić. (zob. Wyrok SN z dnia 6 lutego 2009 r., I UK 232/08). W tym kontekście należy wskazać, że warunkiem stwierdzenia bezskuteczności egzekucji w rozumieniu art. 116 ordynacji podatkowej jest przede wszystkim formalne postanowienie o umorzeniu egzekucji prowadzonej do całego mienia spółki, choć organ rentowy może poprzestać w egzekwowaniu na części majątku spółki, gdy jego przekonanie o bezskuteczności egzekucji w dalszym zakresie będzie uzasadnione. Powyższe potwierdza również druga przesłanka uwolnienia od odpowiedzialności z art. 116 Ordynacji podatkowej. Zawarty jest w niej odwrócony dowód bezskutecznej egzekucji, gdyż to obciążony odpowiedzialnością może wykazać inne mienie z którego egzekucja jest możliwa.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy przyjąć, że organ rentowy wykazał, że egzekucja prowadzona przeciwko spółce jest bezskuteczna. Świadczy o tym szereg okoliczności, przede wszystkim wynik postępowania w przedmiocie wszczęcia postępowania egzekucyjnego. Postępowanie te jednoznacznie wskazało że spółka nie dysponuje żadnym wartościowym majątkiem. W okolicznościach niniejszej sprawy okoliczność tę należy uznać za bezsporną albowiem skarżący przesłanki tej nie kwestionował.

W rezultacie prawidłowe jest przyjęcie, że organ rentowy wykazał w przedmiotowym postępowaniu bezskuteczność egzekucji. Formalnym spełnieniem tej przesłanki jest postanowienie Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym (...)w sprawie umorzenie postępowania egzekucyjnego z powodu jego bezskuteczności.

Wykazanie przez organ rentowy bezskuteczności egzekucji zaległości składkowych, a także, że zobowiązanie powstało w okresie pełnienia przez członków zarządu tej funkcji, aktywuje ich odpowiedzialność za składki, których nie opłaciła spółka, ponieważ odwołujący nie wykazał żadnej z przesłanek wyłączających jego odpowiedzialność.

Odnosząc się do zarzutów zawartych w odwołaniu, za organem rentowym należy podnieść, że zgodnie z treścią art. 118 § 1 ordynacji podatkowej nie można wydać decyzji o odpowiedzialności podatkowej osoby trzeciej, jeżeli od końca roku kalendarzowego, w którym powstała zaległość podatkowa, upłynęło 5 lat. Zaległością podatkową zaś stosownie do treści art. 51 § 1 cytowanej ustawy jest podatek niezapłacony w terminie płatności. Terminy płatności składek zawarte zostały w art. 47 ustęp 1 ustawy systemowej dla płatników składek zatrudniających pracowników termin ten określony został nie później niż do 15 dnia następnego miesiąca. Rację zatem ma organ rentowy wskazując, że skoro termin płatności składek za miesiąc 12.2010r. za zatrudnionych pracowników (...) S.A. w O. upływał 15.01.2011r., zatem organ rentowy wydając zaskarżoną decyzję w listopadzie 2016r. nie przekroczył terminu 5 lat o którym mowa w ww. przepisie.

Wskazać także trzeba, że zgodnie z treścią art. 107 § 1 i 2 ustawy Ordynacja podatkowa za zaległości podatkowe podatnika odpowiadają całym swoim majątkiem solidarnie z podatnikiem również osoby trzecie. Osoby trzecie odpowiadają całym swoim majątkiem solidarnie z następcą prawnym podatnika za przejęte przez niego zaległości podatkowe. Jeżeli dalsze przepisy nie stanowią inaczej, osoby trzecie odpowiadają również za: między innymi odsetki za zwłokę od zaległości podatkowych; Oznacza to, że odpowiedzialnością osób trzecich objęta została nie tylko zaległość z tytułu nieopłaconych składek ale również naliczone od tej zaległości odsetki za zwłokę. Brak jest również zdaniem Sądu podstaw do przyjęcia, że należności z tytułu składek uległy przedawnieniu. Odnosząc się do tej kwestii należy wskazać na treść art. 24 ust. 4 ustawy z 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych w brzmieniu sprzed wejścia w życie ustawy z 16 września 2011 roku o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców (Dz. U. Nr 232, poz.1378), mocą której zmieniono art. 24 ust. 4, art. 41 ust. 8 i art. 41 ust. 9. Nowelizacją tą zmieniono zarówno okres przedawnienia z tytułu nieopłaconych składek jak i okres przedawnienia z tytułu nienależnie opłaconych składek. Od 1 stycznia 2012 zarówno należności z tytułu nieopłaconych przez płatników

składek jak i należności z tytułu nienależnie opłaconych przez płatników składek miały przedawniać się po upływie 5 lat zamiast wówczas obowiązujących 10 lat. Do przedawnienia należności z tytułu składek, którego bieg rozpoczął się przed 1 stycznia 2012 roku stosuje się przepisy w brzmieniu nadanym omawianą nowelizacją, z tym, że bieg przedawnienia rozpoczyna się od 1 stycznia 2012 roku. Jeżeli przedawnienie, rozpoczęte przed dniem 1 stycznia 2012 roku nastąpiłoby, wcześniej, przedawnienie nastąpi z upływem tego wcześniejszego terminu

Termin przedawnienia należności z tytułu składek - w zależności od sytuacji wskazanych w ustawie - może ulec przerwaniu bądź zawieszeniu. Przerwanie biegu terminu przedawnienia ma ten skutek, że po ustaniu okoliczności powodującej jego przerwanie biegnie on na nowo, zaś w przypadku jego zawieszenia - termin ten biegnie dalej z uwzględnieniem okresu sprzed zawieszenia.

Przerwanie biegu przedawnienia na gruncie ustawy systemowej następuje w przypadku ogłoszenia upadłości. Zgodnie z art. 24 ust. 5a, 5b i 5e-6 u.s.u.s. zawieszenie terminu przedawnienia następuje w przypadku: 1) zawarcia umowy w przedmiocie rozłożenia należności z tytułu składek na raty - od dnia zawarcia tej umowy do dnia terminu płatności odroczonej należności z tytułu składek lub ostatniej raty; 2) podjęcia pierwszej czynności zmierzającej do wyegzekwowania należności z tytułu składek, o której dłużnik został zawiadomiony - od dnia podjęcia tej czynności do dnia zakończenia postępowania egzekucyjnego. Za pierwszą czynność zmierzającą do wyegzekwowania należności należy uznać pisemne upomnienie skierowane do dłużnika, albowiem bez doręczenia upomnienia nie jest możliwe wszczęcie postępowania egzekucyjnego; 3) wystąpienia zagadnienia prawnego, od którego uzależnione jest wydanie decyzji, a którego rozstrzygnięcie należy do właściwości innego organu lub sądu - do dnia, w którym decyzja innego organu stała się ostateczna lub orzeczenie sądu uprawomocniło się, nie dłużej jednak niż przez 2 lata; 4) wydania przez Zakład decyzji ustalającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym, podstawę wymiaru składek lub obowiązek opłacania składek na te ubezpieczenia - od dnia wszczęcia postępowania do dnia, w którym decyzja stała się prawomocna; 5) śmierci spadkodawcy - od dnia śmierci spadkodawcy do dnia uprawomocnienia się postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku albo zarejestrowania aktu poświadczenia dziedziczenia, nie dłużej jednak niż do dnia, w którym upłynęły 2 lata od śmierci spadkodawcy.

W kontekście powyższego należał przyjąć, że bieg przedawnienia spornych należności uległ zawieszeniu z uwagi na wszczęcie postępowania egzekucyjnego.

Sąd oddalił wniosek dowodowy skarżącego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z dziedziny księgowości, na okoliczność ustalenia wysokości niezapłaconych składek i odsetek, albowiem wnioskodawca w żaden sposób nie wykazał, iż ustalenia dokonane przez ZUS w zakresie wysokości należnych składek są nieprawidłowe. Podkreślenia wymaga, że w aktach organu rentowego znajduje się szczegółowe wyliczenie stanów należności płatnika obejmujące okresy zawarte w decyzji, ze wskazaniem identyfikacji należności: fundusz, okres, termin płatności oraz dane rozliczeniowe: należność, niedopłata, egzekucja, data naliczenia odsetek, odsetki nieopłacone, data egzekucji, koszty egzekucji, data upomnienia, kwota upomnienia i inne. Pełnomocnik skarżącego nie przedstawił przy tym żadnych okoliczności uzasadniających twierdzenie, że wyliczenie to obarczone jest błędami. Ani w piśmie procesowym ani na rozprawie pełnomocnik odwołującego nie zgłosił żadnych konkretnych zastrzeżeń i zarzutów do postępowania dowodowego przed ZUS, i nie podważał dokonanego przez organ wyliczenia. Pełnomocnik ograniczył się jedynie do podtrzymania wniosku dowodowego zawartego w odwołaniu.

Z tych powodów wobec braku podstaw do kwestionowania tego dokumentu i prawidłowości zawartych tam danych, Sąd wniosek dowodowy oddalił.

Przedstawione rozważania prowadzą do wniosku, że wydana w sprawie decyzja jest prawidłowa, dlatego zgodnie z przepisem art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd oddalił odwołanie.

Sąd nie obciążył skarżącego kosztami zastępstwa procesowego na rzecz organu rentowego, uznając, że w tej sprawie zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek, biorąc pod uwagę sytuację osobistą i majątkową odwołującego (art.102 k.p.c.)

O kosztach procesu Sąd orzekł na mocy § 3 i 4 w zw. z § 8 punkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 18.10.2016r. poz.1714, nr 163, poz. 1349 ze zm.) mając na względzie , że wartość przedmiotu sporu w tej sprawie wynosi 419.272,73zł, i wynagrodzenie to podwyższył o kwotę podatku od towarów i usług (§ 4 ustęp 3 cytowanego rozporządzenia).

SSO B. Kurowska